

Cuộc cách mạng vạch dòng thời đại

TS. Nguyễn Hoàng Giáp
Phó viện trưởng Viện Quan hệ quốc tế

Ngày 7-11-1917, cuộc cách mạng XHCN Tháng Mười Nga nổ ra thắng lợi, đánh dấu bước ngoặt căn bản trong đời sống chính trị nhân loại, mở đầu thời đại mới - thời đại quá độ từ CNTB lên CNXH.

Chủ tịch Hồ Chí Minh từng chỉ rõ: “Giống như mặt trời chói lọi, Cách mạng Tháng Mười chiếu sáng khắp năm châu, thức tỉnh hàng triệu quần chúng bị áp bức bóc lột trên trái đất. Trong lịch sử loài người chưa từng có cuộc cách mạng nào có ý nghĩa to lớn và sâu rộng như thế. Cách mạng Tháng Mười mở ra con đường giải phóng cho các dân tộc và cả loài người”.

Những bài học kinh nghiệm của Cách mạng Tháng Mười Nga - theo V.I.Lênin - “đã chỉ ra cho tất cả các nước thấy một cái gì hoàn toàn căn bản về tương lai tất yếu của họ”. Trong số đó, không ít những bài học mà ngày nay vẫn tiếp tục nóng hổi tính thời sự nhất là đối với các đảng cộng sản cầm quyền. Đó là: kiên trì sự lãnh đạo của giai cấp công nhân (GCCN) với đội tiên phong của nó là đảng cộng sản đối với quần chúng lao động; thực hiện liên minh giữa GCCN với giai cấp nông dân và các tầng lớp nhân dân lao động khác; xây dựng nhà nước XHCN vững mạnh và hoạt động thực sự có hiệu quả; cải tạo nền sản xuất nhỏ và thiết lập chế độ sở hữu XHCN; thủ tiêu mọi sự áp bức dân tộc và xây dựng tình hữu nghị giữa các dân tộc; kết hợp chủ nghĩa yêu nước chân chính với chủ nghĩa quốc tế trong sáng của GCCN, v.v...

Cách mạng Tháng Mười có sức lôi cuốn tất cả những trào lưu và khuynh hướng chủ yếu của cuộc đấu tranh cách mạng chống chủ nghĩa đế quốc và là một minh chứng sống động cho luận điểm nổi tiếng của Lênin: “Một cuộc cách mạng chỉ có giá trị khi nó biết tự bảo vệ”. Bài học biết tự bảo vệ của Cách mạng Tháng Mười là một trong những cống hiến có ý nghĩa lịch sử đối với phong trào cách mạng thế giới, được Lênin phát triển thành học thuyết về bảo vệ Tổ quốc XHCN. Bài học kinh nghiệm này của Cách mạng Tháng Mười có ý nghĩa quốc tế sâu rộng.

Xét trên bình diện lịch sử toàn thế giới, Cách mạng XHCN Tháng Mười Nga thắng lợi đã đặt cột mốc mở đầu thời đại mới, hướng tới mục tiêu xoá bỏ CNTB, xây dựng CNXH và CNCS. Đây là xu hướng phát triển tất yếu của lịch sử nhân loại, nhưng là một quá trình lịch sử lâu dài đầy khó khăn, phức tạp. V.I.Lênin từng chỉ rõ nếu hình dung lịch sử như một con đường thẳng tắp, trơn tru... thì không biện chứng, không khoa học, không đúng về mặt lý luận. Người cũng từng nhấn mạnh: “Sự xuất hiện một giai cấp mới trên vũ đài lịch sử với tư cách là người lãnh đạo xã hội, không bao giờ diễn ra mà lại không có một thời kỳ “trùng trùng” hết sức dữ dội, một thời kỳ chấn động, đấu tranh và bão táp, đó là một mặt; mặt khác, không bao giờ diễn ra mà không có một thời kỳ mò mẫm, thí nghiệm, do dự, ngà ngời trong việc lựa chọn những phương pháp mới đáp ứng đúng với tình thế khách quan mới”(1). Nhấn quan biện chứng này có ý nghĩa cực kỳ quan trọng khi nhận thức về vận mệnh lịch sử của CNXH và thời đại ngày nay. Đây là cơ sở lý luận khoa học để các đảng cộng sản kiên trì quan niệm đúng đắn rằng: Sự quá độ từ CNTB lên CNXH là một quá trình lịch sử lâu dài, gồm nhiều thời kỳ vận

động đích dắc, phức tạp. Điều đó đòi hỏi những người cộng sản phải đoạn tuyệt dứt khoát với lối tư duy chủ quan, một chiều về sự vận động của thời đại quá độ lên CNXH, chưa thấy hết được toàn bộ tính chất gay go, phức tạp của nó. Thật vậy, đối với phong trào cách mạng thế giới sau Cách mạng Tháng Mười, nhất là từ sau chiến tranh thế giới thứ hai, chúng ta trước đây chỉ thấy một mạch đi lên, cao trào nối tiếp cao trào. Một thời gian dài, do quen với cách nhìn thuận buồm xuôi gió, cho nên khi cách mạng gặp khó khăn trắc trở, đặc biệt là cơn chấn động từ sự sụp đổ chế độ XHCN ở Liên Xô và Đông Âu, thì không ít người cộng sản trở nên lúng túng, dao động, hoặc thay đổi hoàn toàn lập trường chính trị - tư tưởng. Do vậy, vấn đề đặt ra là cần kiên định phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin về thời đại. Thời đại trong tư cách một hình thái kinh tế - xã hội là cả một thời gian lịch sử dài hàng trăm năm. Với CNTB đã là vậy, với CNXH càng như vậy. Tiến trình cách mạng đi lên xây dựng thành công CNXH - một sự nghiệp vĩ đại, chưa từng có tiền lệ - với mục tiêu thủ tiêu chế độ người bóc lột người, sự bất bình đẳng xã hội, tiến tới giải phóng giai cấp, giải phóng nhân loại thì tất yếu sẽ không chỉ có thuận lợi, mà còn xuất hiện cả những thời kỳ khó khăn, trắc trở, thoái trào. Nắm được quy luật và logic vận động của thế giới và thời đại sẽ giúp các đảng cộng sản vững vàng lập trường cách mạng, vững niềm tin vào thắng lợi của CNXH và CSCN.

Gần một thế kỷ từ sau Cách mạng Tháng Mười, nhân loại đã chứng kiến nhiều biến động dữ dội trong đời sống chính trị của thế giới. Sự đổ vỡ của thể chế XHCN ở Liên Xô và Đông Âu cùng với bước thoái trào của phong trào cộng sản quốc tế đã ảnh hưởng tiêu cực đến sự nghiệp cách mạng của các dân tộc đang đấu tranh cho hoà bình, độc lập dân tộc, dân chủ và CNXH. Tổn thất nặng nề đó đang bị các thế lực đế quốc thù địch triệt để tận dụng, khai thác, đẩy mạnh cuộc phản kích chống phá CNXH và phong trào cách mạng thế giới. Tuy nhiên, không thể vì thế mà có thể phủ nhận ý nghĩa lịch sử vĩ đại của Cách mạng Tháng Mười. Thắng lợi của Cách mạng Tháng Mười cho thấy rõ sức mạnh sáng tạo của GCCN và nhân dân lao động trong cuộc đấu tranh tự giải phóng và mở đầu cho sự nghiệp kiến tạo xã hội mới chưa từng có hình mẫu trong lịch sử nhân loại. Thắng lợi đó còn chứng tỏ trong thời đại ngày nay, sự kết hợp tất yếu và tự nhiên giữa cuộc đấu tranh vì dân chủ và cuộc đấu tranh vì CNXH, giữa dân chủ và CNXH chẳng những là mục tiêu, mà còn là động lực mạnh mẽ thúc đẩy tiến bộ xã hội, đưa xã hội loài người tới tự do, công bằng, bình đẳng, văn minh.

Cách mạng Việt Nam được thức tỉnh bởi lý tưởng và con đường Cách mạng Tháng Mười, đã đi đến sự lựa chọn duy nhất đúng: Giải phóng dân tộc và đi lên CNXH.

Thấm nhuần chủ nghĩa Mác - Lênin và từ kinh nghiệm của Cách mạng Tháng Mười, lãnh tụ Nguyễn ái Quốc trong tác phẩm Đường Kách mệnh đã đặt vấn đề “Cách mạng trước hết phải cần cái gì?” và Người khẳng định cách mạng “trước hết phải có đảng cách mạng” chèo lái con thuyền cách mạng thành công. Từ nhận thức đúng đắn này, Người đã hoạt động không biết mệt mỏi cho việc thành lập và rèn luyện Đảng ta. Trên chặng đường hơn 75 năm qua, Đảng ta đã xác định đúng đắn đường lối cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân, đường lối kháng chiến, đường lối cách mạng XHCN, đường lối đổi mới. Nhờ vậy, con thuyền cách mạng Việt Nam đã vượt qua bao ghềnh thác, giành được những thắng lợi mang ý

nghĩa thời đại và đang tiếp tục vững bước trên con đường đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước theo định hướng XHCN.

Để tăng cường vai trò lãnh đạo đối với sự nghiệp cách mạng nước ta về phương diện tư tưởng, lý luận cũng như hoạt động thực tiễn, Đảng ta luôn luôn giữ vững và tăng cường bản chất giai cấp công nhân (GCCN) của Đảng, đòi hỏi phải kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và CNXH, kiên định và vận dụng sáng tạo góp phần phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh xuất phát từ thực tiễn Việt Nam. Đảng chú trọng xây dựng đường lối chủ trương và các chính sách đúng đắn, giữ vững nguyên tắc tập trung dân chủ, thực hiện tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách, thường xuyên tự phê bình và phê bình, giữ gìn đoàn kết nhất trí trong Đảng, thường xuyên giáo dục, bồi dưỡng lập trường, quan điểm, ý thức tổ chức của GCCN, xây dựng đội ngũ cán bộ, củng cố mối quan hệ gắn bó mật thiết với nhân dân, tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân, chăm lo đời sống, thực sự phát huy quyền làm chủ của nhân dân, trung thành với chủ nghĩa quốc tế của GCCN, xây dựng Đảng ngang tầm với nhiệm vụ cách mạng trong thời kỳ mới.

Mặt khác, trên cơ sở bổ sung thêm những nhận thức mới sâu sắc hơn về thời đại quá độ được mở ra từ Cách mạng Tháng Mười, Đảng ta cũng chỉ rõ xây dựng CNXH bỏ qua chế độ TBCN, tạo ra sự biến đổi về chất của xã hội trên tất cả các lĩnh vực là một sự nghiệp rất khó khăn, phức tạp, có sự đan xen và đấu tranh quyết liệt giữa cái cũ và cái mới, giữa cái CNXH và cái không phải CNXH. Do chúng ta phải sử dụng một số hình thức trung gian, cho nên tất yếu phải trải qua một thời kỳ quá độ lâu dài với nhiều chặng đường, nhiều hình thức tổ chức kinh tế, xã hội có tính chất quá độ. Sự nhấn mạnh này là hết sức cần thiết nhằm tránh sai lầm chủ quan, nóng vội, duy ý chí mà các thời kỳ trước đây chúng ta cũng như hầu như tất cả các nước XHCN đều đã phạm phải.

Trong giai đoạn hiện nay, nước ta có những điều kiện thích hợp để bỏ qua giai đoạn phát triển TBCN tiến lên CNXH. Về khách quan, trước hết chính là yếu tố thời đại mà nội dung cơ bản của nó vẫn là sự quá độ từ CNTB lên CNXH được mở ra từ Cách mạng Tháng Mười. Chúng ta còn có một điều kiện quốc tế cực kỳ quan trọng là cách mạng khoa học và công nghệ hiện đại, xu thế toàn cầu hoá kinh tế phát triển mạnh mẽ, tạo khả năng hiện thực cho sự phát triển rút ngắn... Xét về điều kiện chủ quan quan trọng nhất, Đảng ta là một chính đảng cách mạng mácxít - lêninít chân chính, đang tích cực tự đổi mới về mọi mặt để đủ sức và năng lực lãnh đạo sự nghiệp cách mạng nước nhà trên con đường đi lên CNXH.

Tóm lại, mặc dù thế giới đã trải qua những biến động rất sâu sắc từ thoai trào tạm thời của CNXH, nhưng điều đó không hề làm giảm ý nghĩa lịch sử lớn lao của Cách mạng Tháng Mười. Trong điều kiện lịch sử mới, tiếp tục kiên định con đường tháng Mười vĩ đại, đẩy mạnh đổi mới tư duy lý luận và tăng cường tổng kết thực tiễn, Đảng ta càng thấy rõ con đường đi lên CNXH mà Đảng và nhân dân ta đã chọn tuy không hề giản đơn, thậm chí đầy khó khăn và thử thách, nhưng phù hợp với xu thế vận động tất yếu của lịch sử. Những nhận thức mới đạt được trên cả phương diện lý luận lẫn thực tiễn là cơ sở rất quan trọng để Đảng ta chuẩn bị và tiến hành thành công Đại hội toàn quốc lần thứ X sắp tới. Vững bước trên con đường lớn của độc lập dân tộc và CNXH nhất định chúng ta sẽ xây dựng thành

công một nước Việt Nam “dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh”.

(1) V.I.Lênin: Toàn tập, Nxb Tiến bộ, Matxcơva, tập 36, tr.235.